

Slachtoffers en Justitie

Dit informatieblad informeert u over uw rechten in een strafproces als slachtoffer of nabestaande. Het beschrijft ook hoe een strafproces werkt en welke hulp beschikbaar is. In de meeste gevallen hebben nabestaanden dezelfde rechten als slachtoffers. Onder het kopje 'Meer informatie' vindt u een overzicht van alle vermelde organisaties met websites en telefoonnummers.

In dit informatieblad

1	<i>U staat er niet alleen voor</i>	1
2	<i>Rechten van slachtoffers in het strafproces</i>	2
3	<i>De fasen van het strafproces</i>	3
	<i>Fase 1 - Aangifte of melding</i>	3
	<i>Fase 2 - Onderzoek door de politie</i>	3
	<i>Fase 3 - Vervolgging door het Openbaar Ministerie (OM)</i>	4
	<i>Fase 4 - De zitting</i>	5
	<i>Fase 5 - Hoger beroep en cassatie</i>	6
	<i>Fase 6 - Het uitvoeren van de straf</i>	7
4	<i>Hulp voor slachtoffers in het strafproces</i>	9
5	<i>Meer informatie</i>	10

1 U staat er niet alleen voor

Diefstal, geweld, beroving, woninginbraak of een verkeersongeval. U leest erover in de krant, maar het kan u ook zelf overkomen. Bent u slachtoffer of nabestaande, dan staat u er niet alleen voor. U kunt dan rekenen op Slachtofferhulp Nederland. Dat is er speciaal voor slachtoffers van een strafbaar feit of een verkeersongeluk.

De medewerkers van Slachtofferhulp Nederland zorgen voor gratis emotionele ondersteuning. Ze bieden ook praktische en juridische hulp. De politie en het Openbaar Ministerie (het OM) houden in het strafproces rekening met uw belangen als slachtoffer.

Definitie slachtoffer

Een slachtoffer is iemand die schade of ander nadeel heeft ondervonden als direct gevolg van een strafbaar feit. Onder bepaalde omstandigheden kan ook een rechtspersoon (zoals een stichting of een onderneming) slachtoffer zijn.

Definitie nabestaande

Wie is nabestaande? Volgens de wet is dat: de echtgenoot, geregistreerd partner of levensgezel van de overledene, bloedverwanten in de rechte lijn of in de zijlijn tot de vierde graad en, in sommige gevallen, ook de erfgenamen.

2 Rechten van slachtoffers in het strafproces

Alle slachtoffers hebben recht op een fatsoenlijke behandeling en op goede en tijdige informatie. Slachtoffers hebben het recht om aan de rechter te vragen om de verdachte ook te veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding. Andere rechten, zoals het spreekrecht, gelden alleen voor slachtoffers van bepaalde delicten.

Ook nabestaanden hebben recht op een respectvolle behandeling en recht op informatie over de strafzaak. In sommige gevallen hebben de nabestaanden andere rechten dan slachtoffers.

Slachtofferhulp Nederland kan u informeren over uw rechten.

Die rechten zijn ook afhankelijk van de fase van het strafproces.

Dat wordt in hoofdstuk 3 verder uitgelegd. Daarin staat ook met wie u in het strafproces te maken krijgt.

Correcte bejegening

De politie, de officier van justitie van het OM en de rechter moeten u als slachtoffer met respect behandelen en rekening houden met uw belangen.

Informatie

U hebt als slachtoffer recht op goede en tijdige informatie. U moet kunnen weten wat uw rechten zijn en hoe het met uw zaak staat.

De politie en de officier van justitie vragen u of u informatie wilt.

Als u aangeeft informatie te willen ontvangen, dan krijgt u bericht over het verloop van uw zaak.

Schadeverhaal

Veel mensen die slachtoffer worden van een strafbaar feit lijden schade. Dat kan schade zijn die direct in geld is uit te drukken. Dat is materiële schade, bijvoorbeeld een kapotte bril of inkomsten die u bent misgelopen. Nabestaanden kunnen bijvoorbeeld begrafeniskosten verhalen.

Er kan ook immateriële schade zijn. Dat is schade die niet meteen zichtbaar of tastbaar is. Bijvoorbeeld aantasting van uw goede naam of verdriet. Binnen het strafproces kunt u op verschillende momenten uw schade verhalen. Hoofdstuk 3 beschrijft de fasen van het strafproces en per fase leest u hoe u uw schade kunt verhalen. Naast bovenstaande rechten hebben slachtoffers in sommige gevallen, recht op:

• Inzage in het dossier en het toevoegen van stukken aan het dossier

Wanneer u het dossier in uw zaak wilt inzien, kunt u de officier van justitie van het OM daar om vragen. Ook kunt u de officier van justitie verzoeken om stukken toe te voegen aan het dossier, bijvoorbeeld een schriftelijke slachtofferverklaring. De officier van justitie kan het toevoegen van stukken of het inzien ervan in bepaalde gevallen weigeren.

• Rechtsbijstand en tolk

U kunt zich tijdens de terechtzitting laten bijstaan door een advocaat. Wanneer u de Nederlandse taal niet voldoende beheerst, mag u een tolk meebrengen naar de zitting. U mag ook het Openbaar Ministerie om een tolk vragen.

• Spreekrecht

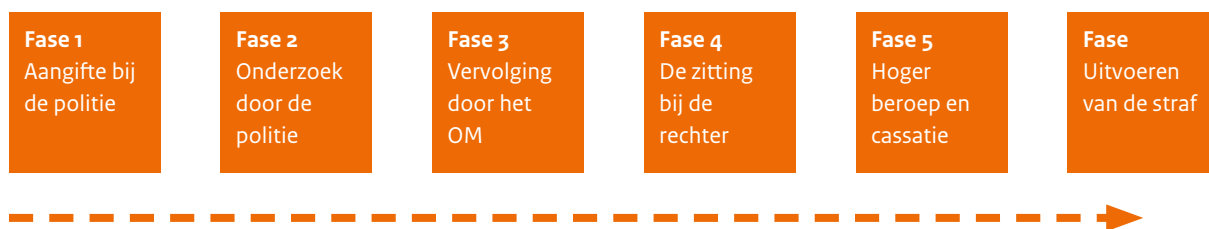
Slachtoffers van bepaalde ernstige misdrijven of nabestaanden mogen tijdens de zitting spreken over de gevolgen die het misdrijf heeft gehad voor hun leven, maar ook over de strafmaat en het bewijs in hun zaak. Ouders of voogden van minderjarige slachtoffers die zelf niet kunnen spreken, hebben een eigen spreekrecht. In bepaalde gevallen mag iemand anders spreken namens het slachtoffer of de nabestaande.

• Uitkering Schadefonds Geweldsmisdrijven

Slachtoffers met ernstig letsel of nabestaanden kunnen een eenmalige uitkering krijgen van het Schadefonds Geweldsmisdrijven.

3 De fasen van het strafproces

Het strafproces bestaat uit een aantal fasen. Niet elk slachtoffer krijgt met alle fasen te maken. Het hangt bijvoorbeeld af of er een verdachte is, of er genoeg bewijs is, of de officier van justitie de zaak zelf wil afhandelen of aan de rechter wil voorleggen, of de dader wordt bestraft en of er hoger beroep wordt ingesteld.

Fase 1 - Aangifte of melding

Als u slachtoffer bent geworden van een strafbaar feit kunt u dat melden bij de politie. Een melding is niet hetzelfde als een formele aangifte. De politie en Slachtofferhulp Nederland kunnen u vertellen wat in uw geval de consequenties zijn van een formele aangifte. Een aangifte moet de politie opnemen en u hebt in beginsel recht op een afschrift daarvan. De politie moet u ook vertellen wat uw rechten zijn in het strafproces en welke rol u daarin kunt spelen.

Anonimiteit

Alleen bij uitzondering is het mogelijk om volledig anoniem aangifte te doen. Vaak kennen verdachte en slachtoffer elkaar al, waardoor anonimiteit niet mogelijk is. In dat geval kunt u in overleg met de politie een domicilieadres (of postadres) kiezen. Bijvoorbeeld het adres van uw werkgever of dat van het politiebureau. Uw woonadres komt dan niet in het dossier. In bepaalde gevallen is aangifte mogelijk op nummer, zodat uw naam niet bekend wordt.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp Nederland is een organisatie die slachtoffers van een strafbaar feit of een verkeersongeluk helpt. U kunt er informatie krijgen over uw rechten. Verder kunnen de medewerkers u helpen met praktische en juridische zaken, zoals het verhalen van uw schade of het invullen van papieren. Ook als u alleen maar wilt praten over wat u is overkomen kunt u er terecht. Deze hulp is kosteloos. Slachtofferhulp Nederland is tijdens kantooruren te bereiken via: 0900-0101 (lokaal tarief). U kunt ook om hulp vragen via de website www.slachtofferhulp.nl.

Fase 2 - Onderzoek door de politie

De politie kijkt of er voldoende aanknopingspunten zijn voor een onderzoek in uw zaak. Zijn die er, dan gaat zij op zoek naar een verdachte. Als de politie een verdachte aanhoudt en vindt dat zij voldoende bewijs heeft, legt zij de zaak voor aan de officier van justitie. De officier van justitie leidt het opsporingsonderzoek en bepaalt wat er met een zaak moet gebeuren. Als de politie geen onderzoek kan doen of geen verdachte vindt, blijft uw aangifte in het politiesysteem staan. Vindt de politie later toch een verdachte, dan wordt u daarover geïnformeerd.

Verdachte of dader

Tijdens het onderzoek door de politie en de vervolging door de officier van justitie spreken we altijd van een verdachte. Pas als de rechter iemand heeft veroordeeld, wordt de verdachte aangeduid als veroordeelde of dader.

Opsporing en vervolging

Als slachtoffer hebt u in het strafproces eigen rechten, maar u bent geen officiële partij. In Nederland is het OM verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Dat betekent dat het OM het onderzoek van de politie leidt. Het OM beslist ook of de zaak voor een rechter komt. Bij die beslissing moet het OM rekening houden met uw belangen. Slachtoffers kunnen bezwaar maken als het OM beslist om niet tot vervolging over te gaan (of de vervolging te staken). Dat kan met de zogeheten **artikel 12 Sv-procedure** die geregeld is in artikel 12 en volgende artikelen van het Nederlandse Wetboek van Strafvordering.

Informatie

Als u aangifte hebt gedaan van een strafbaar feit, moet de politie u informeren over de voortgang van het onderzoek. De politie vraagt u of u deze informatie wilt ontvangen. De politie laat u weten of uw dossier naar het OM gaat of dat uw zaak niet verder wordt onderzocht. Als u slachtoffer bent van een 'spreekrechtwaardig' delict (zie hierna, fase 4: spreekrecht) dan informeert de politie u ook als de verdachte in uw zaak tijdens deze fase niet meer vastgehouden wordt.

Schade

De politie vraagt of u schade hebt geleden. Zo ja, dan moet u zo goed mogelijk aangeven om welke schade het precies gaat. Daarbij kunt u hulp vragen bij Slachtofferhulp Nederland.

Slachtofferloket

De politie, Slachtofferhulp Nederland en het OM hebben een slachtofferloket ingericht. Daar kunt u meer te weten komen over uw strafzaak en uw rechten. Meer informatie staat op www.slachtofferloket.nl. Bij levensdelicten, ernstige gewelds-, zeden- en verkeersmisdrijven en mediagevoelige zaken krijgt het slachtoffer of nabestaande een zaakscoördinator van het OM toegewezen. De zaakscoördinator informeert u over het verloop van het strafproces en helpt u bij allerlei praktische zaken rond de strafzaak.

Verplichte bloedtest verdachte

In sommige gevallen wordt een verdachte kort na zijn aanhouding onderzocht op besmettelijke of seksueel overdraagbare ziekten. Het kan voor u als slachtoffer belangrijk zijn om dat te weten. De politie kan u hierover meer vertellen.

In beslag genomen spullen

Soms neemt de politie spullen van u als slachtoffer in beslag, bijvoorbeeld als bewijsmateriaal. De officier van justitie beslist uiteindelijk wat er mee gebeurt. U kunt contact opnemen met het slachtofferloket om te informeren of er al een beslissing is genomen over uw spullen. Als u de spullen terug wilt, kunt u een schriftelijk verzoek indienen bij de officier van justitie.

Fase 3 - Vervolg door het Openbaar Ministerie (OM)

Als de politie een verdachte heeft aangehouden, stuurt zij de zaak naar de officier van justitie. Die kan dan verschillende beslissingen nemen:

- *seponeren*: de officier van justitie neemt de zaak niet in behandeling, omdat er bijvoorbeeld onvoldoende bewijs is. Hij stelt dan geen vervolging in. Hij kan ook seponeren onder voorwaarden. Een voorwaarde is bijvoorbeeld het betalen van de schade. Als de verdachte de schade betaalt, wordt hij niet verder vervolgd.
- *transactie en strafbeschikking*: de officier van justitie kan besluiten de zaak zelf af te handelen. Hij maakt met de verdachte een afspraak (transactie) of legt zelf een straf op (strafbeschikking). Onderdeel van die straf kan zijn dat de verdachte de schade van het slachtoffer moet vergoeden. Werkt de verdachte niet mee of gaat hij niet akkoord, dan is het uiteindelijk de rechter die de straf bepaalt.
- *naar de rechter/dagvaarden*: de officier van justitie kan ook besluiten de zaak voor te leggen aan de rechter. Hij doet dit door de verdachte een dagvaarding toe te sturen.

Informatie

Zodra het Openbaar Ministerie uw zaak in behandeling neemt, ontvangt u een brief met een formulier. Daarop kunt u aangeven of u op de hoogte wilt blijven van de voortgang van de zaak. Het is belangrijk dat u het formulier volledig ingevuld terugstuurt aan het OM. Doet u dit niet, dan ontvangt u verder geen informatie meer. Als u slachtoffer bent geworden van een ernstig misdrijf, kunt u een gesprek aanvragen met de officier van justitie. U kunt hem ook vragen bepaalde stukken uit het dossier in te mogen zien. Wilt u een kopie van die stukken, dan zijn daar kosten aan verbonden, tenzij u de stukken nodig heeft voor de onderbouwing van uw verzoek tot schadevergoeding. U kunt als slachtoffer ook aan de officier van justitie vragen om bepaalde stukken aan het dossier toe te voegen. De officier van justitie kan inzage in het dossier of het toevoegen van stukken weigeren. Hiervan krijgt u schriftelijk bericht. Tegen deze beslissing kunt u bezwaar maken bij de rechtbank. Bij alles wat hierboven staat beschreven, kan Slachtofferhulp Nederland u helpen.

Klachtrecht tegen beslissing officier

De officier van justitie kan besluiten uw zaak niet in behandeling te nemen (seponeren), bijvoorbeeld als er te weinig bewijs is. U krijgt daarvan schriftelijk bericht. In een enkel geval informeert de officier van justitie u in persoon over zijn beslissing. U heeft de mogelijkheid om tegen deze beslissing bezwaar te maken bij het gerechtshof.

Rechtbank, gerechtshof, Hoge Raad der Nederlanden

In Nederland bestaan verschillende gerechten. Alle zaken komen eerst bij een rechtbank. De officier van justitie of de verdachte die

het niet eens is met een uitspraak van de rechtbank kan in hoger beroep gaan, maar voor het slachtoffer geldt dit niet. De zaak komt dan voor een gerechtshof. De rechters van een gerechtshof worden raadsheren genoemd. Zij kijken opnieuw naar de zaak. De hoogste rechter in Nederland is de Hoge Raad. Die kijkt niet nog een keer naar de feiten, maar alleen of de regels en het recht goed zijn toegepast.

Schadeverhaal via het Openbaar Ministerie

Als de officier van justitie de zaak zelf afhandelt, moet hij rekening houden met de schade die u hebt geleden. Van het OM krijgt u een schadeopgaveformulier. Daarop kunt u aangeven welke schade u hebt geleden en hoe groot die schade is, uitgedrukt in geld. U moet kunnen bewijzen dat u de schade die u opgeeft ook echt hebt geleden. Dat kunt u bijvoorbeeld doen met aankoopbonnen. Met de aankoopbonnen zijn de aanschafkosten en de aankoopdatum duidelijk. Heeft u die bonnen niet en doet het OM de zaak zelf af, dan stelt het OM zelf de schade vast volgens vaste tarieven. Alleen met behulp van het schadeopgaveformulier kan het Openbaar Ministerie vaststellen wat de hoogte van de geleden schade is en of de schade op de verdachte te verhalen is. Slachtofferhulp Nederland kan u helpen met het invullen. De officier van justitie kan de verdachte verplichten om u schadevergoeding te betalen. Hij kan bijvoorbeeld tegen de verdachte zeggen dat hij de zaak niet verder vervolgt, op voorwaarde dat de verdachte uw schade betaalt.

Schadeverhaal via de rechter

Als de officier van justitie de zaak aan de rechter voorlegt, kijkt de rechter naar uw verzoek tot schadevergoeding. U verhaalt uw schade dan via de rechter. Het door u ingevulde schadeopgaveformulier geldt daarbij als vertrekpunt. Hoe deze procedure verloopt, vindt u hierna bij fase 4.

Komt het niet tot een veroordeling of wijst de rechter uw schade niet toe, dan heeft u het recht om uw schade te verhalen via een civiele procedure bij de burgerlijk rechter. Slachtofferhulp Nederland kan u hierover meer vertellen.

Schade en fondsen

Als u meer informatie of hulp wilt bij het verhalen van schade, kunt u kosteloos terecht bij Slachtofferhulp Nederland. U kunt echter ook naar een advocaat gaan. Als u slachtoffer bent van een geweldsdelict en letsel hebt opgelopen, kunt u een beroep doen op een uitkering van het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Ook nabestaanden kunnen daarvoor in aanmerking komen. Als u slachtoffer bent van een verkeersongeval en schade hebt opgelopen, kunt u een beroep doen op een uitkering van het Waarborgfonds Motorverkeer (www.wbf.nl). Slachtofferhulp Nederland kan u hierbij helpen. Meer informatie over deze fondsen staat in hoofdstuk 4.

Fase 4 - De zitting

De rechtbank beoordeelt de zaak. Er komt een uitspraak over het bewijs en over de straf. In eenvoudige strafzaken doet dat één rechter, de politierechter. We spreken dan van een enkelvoudige kamer. Als het gaat om zware of ingewikkelde zaken, behandelen drie rechters de zaak. We spreken dan van een meervoudige kamer.

Informatie

Als u heeft aangegeven dat u op de hoogte gehouden wilt worden van de voortgang van de zaak, krijgt u van het Openbaar Ministerie een brief met daarin de plaats en het tijdstip van de behandeling van de strafzaak. U bent niet verplicht naar de zitting te komen, maar als u daar bent kunt u misschien de schade toelichten. Een medewerker van Slachtofferhulp Nederland kan met u mee gaan naar de zitting. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het slachtofferloket.

Slachtoffer als getuige

Een slachtoffer kan worden opgeroepen als getuige. Getuigen zijn in beginsel verplicht om naar de strafzitting te komen en daar een verklaring af te leggen.

Confrontatie met verdachte

Rechtszittingen zijn openbaar, behalve als de verdachte minderjarig is. Op de zitting kan er pers en publiek aanwezig zijn. Ook de verdachte en diens familie kunnen aanwezig zijn. Sommige gerechten beschikken over een aparte ruimte waar slachtoffers kunnen worden opgevangen. Maar soms komt u toch de verdachte of zijn familie tegen. Een medewerker van Slachtofferhulp Nederland kan, als u dat prettig vindt, met u mee gaan naar de zitting. Als slachtoffer zit u tijdens de zitting meestal in de rechtszaal of op de publieke tribune. In sommige gevallen krijgt u een bijzondere plaats in de rechtszaal aangewezen. Bijvoorbeeld als u heeft aangegeven dat u gebruik wilt maken van uw spreekrecht. De verdachte zit vooraan in de zaal, recht tegenover de rechter.

Op de websites van Slachtofferhulp Nederland (www.slachtofferhulp.nl) en van de Rechtspraak (www.rechtspraak.nl) vindt u meer informatie over het verloop van een zitting.

Tolk

Als u de Nederlandse taal niet goed spreekt of begrijpt, kunt u ruim voor de zittingsdatum de officier van justitie of de rechter om een tolk vragen. Het OM regelt een tolk voor u en zorgt voor de betaling. U kunt eventueel ook zelf een familielid of een bekende laten tolken.

Schade verhalen tijdens de zitting

Het Openbaar Ministerie heeft u een schadeopgaveformulier gestuurd. Omdat u schade heeft geleden, wordt u wel de benadeelde

partij genoemd. Met dat formulier voegt u zich als benadeelde partij in het strafproces. Voegen betekent dat u tijdens het strafproces uw schade claimt.

Als u het formulier niet (op tijd) heeft ingevuld en teruggestuurd, kunt u op de zitting zelf vertellen dat u schadevergoeding wilt krijgen. U moet dat vóór of meteen aan het begin van de zitting melden bij de gerechtsbode. Beter is het om het formulier zo snel mogelijk bij het OM in te dienen. De officier van justitie kan dan de schade goed beoordelen en de rechter krijgt zo de tijd om naar uw schade te kijken.

Op de zitting kan de rechter u vragen om uw schadeposten toe te lichten. Voor hulp kunt u terecht bij Slachtofferhulp Nederland. Op basis van het dossier, de verklaring van de verdachte, uw toelichting en het verhaal van de officier van justitie bepaalt de rechter of de dader u een vergoeding moet betalen. In de uitspraak van de rechter (het vonnis) staat of de verdachte uw schade moet vergoeden.

Is de verdachte jonger dan 14 jaar, dan kunt u via dezelfde procedure de ouders van de verdachte aanspreken.

Spreekrecht

Slachtoffers van bepaalde ernstige delicten of nabestaanden hebben spreekrecht. Zij kunnen tijdens de zitting spreken over de gevolgen van het misdrijf voor hun leven, maar bijvoorbeeld ook over de strafmaat en het bewijs in hun zaak. Ook minderjarige slachtoffers kunnen een verklaring afleggen. Ouders of voogden van minderjarige slachtoffers die zelf niet kunnen spreken, hebben een eigen spreekrecht. Zij mogen vertellen over de gevolgen die het misdrijf voor hen zelf heeft gehad en bijvoorbeeld ook over de strafmaat en het bewijs in hun zaak. In bepaalde gevallen mag iemand anders spreken namens het slachtoffer of de nabestaande.

Als u wilt spreken tijdens de zitting is het belangrijk dat u zich goed voorbereidt. Er zijn geen beperkingen voor wat u wel en niet mag zeggen. U moet bedenken dat er journalisten in de zaal kunnen zitten en dat de verdachte er ook kan zijn. Ook kunt u zich wenden tot een slachtofferadvocaat voor juridische ondersteuning. Slachtofferhulp Nederland kan u helpen bij het vinden van een dergelijke gespecialiseerde slachtofferadvocaat. Slachtofferhulp Nederland kan u ook helpen bij de voorbereiding.

Voorbeelden van delicten waarvoor spreekrecht geldt

Moord en doodslag	Verkrachting / aanranding
Diefstal met geweld (bijvoorbeeld een overval)	Mensenhandel
Bedreiging	Zware mishandeling
Stalking	Afpersing

Schriftelijke slachtofferverklaring

Wilt u niet spreken op de zitting? Dan kunt u een schriftelijke slachtofferverklaring opstellen. Die komt dan in het dossier en zo informeert u de rechters over de gevolgen van het misdrijf voor u. Slachtofferhulp Nederland kan u helpen bij het opstellen van zo'n verklaring.

Meer informatie over het opstellen van een slachtofferverklaring en het spreekrecht vindt u op de website van Slachtofferhulp Nederland (www.slachtofferhulp.nl).

Juridische hulp

U hoeft zich in het strafproces niet te laten vertegenwoordigen door een advocaat. Het mag wel. Heeft u veel schade geleden en is het moeilijk om die schade goed uit te leggen? Dan is het verstandig om dit met een advocaat te bespreken. Het inschakelen van een advocaat kost geld. Voor slachtoffers van ernstige gewelds- en zedenmisdrijven is de rechtsbijstand van een advocaat gratis. Voor slachtoffers van andere delicten hangt het af van hun inkomen en vermogen. De Raad voor Rechtsbijstand beoordeelt of u in aanmerking komt voor kosteloze rechtsbijstand. Meer informatie kunt u krijgen bij het Juridisch loket (www.hetjl.nl) bij u in de buurt, bij de Raad voor Rechtsbijstand (www.rvr.org) of bij Slachtofferhulp Nederland (www.slachtofferhulp.nl).

Fase 5 - Hoger beroep en cassatie

De rechter kan in een strafzaak verschillende beslissingen nemen. Soms wordt een verdachte niet veroordeeld omdat de rechter vindt dat er te weinig bewijs is. De verdachte wordt dan vrijgesproken. Maar er zijn ook nog andere beslissingen mogelijk die inhouden dat de verdachte niet wordt veroordeeld. In die gevallen kan de rechter ook geen schadevergoeding toekennen.

Is de verdachte het niet eens met de beslissing van de rechter, dan kan hij in hoger beroep gaan. Dat geldt ook voor de officier van justitie. U heeft daar als slachtoffer geen invloed op, omdat in het strafproces het OM de tegenpartij is van de verdachte. Het slachtoffer zelf is dat niet. In hoger beroep gaan betekent dat de rechters (raadsheren) van een gerechtshof de zaak opnieuw behandelen en een uitspraak doen over het bewijs en de straf. Als de verdachte of de officier van justitie het ook met die uitspraak niet eens is, is meestal cassatie mogelijk bij de Hoge Raad. De Hoge Raad kijkt alleen naar de juridische vragen van een zaak en niet naar wat er precies is gebeurd.

Informatie

De officier van justitie laat u weten of er hoger beroep komt. Tijdens het hoger beroep wordt het vonnis niet uitgevoerd. Het kan enkele maanden tot een jaar duren voordat het hoger beroep wordt behandeld. De zitting verloopt bij een gerechtshof net zoals bij de

rechtbank. Na het gerechtshof, kan de zaak nog terechtkomen bij de Hoge Raad. Als u bij de eerste rechter een voeging hebt ingediend, moet u dat bij de tweede rechter opnieuw doen. Slachtofferhulp Nederland kan u daarbij helpen. Als u heeft aangegeven dat u op de hoogte wilt blijven van de zaak, laat het OM u weten of cassatieberoep is ingesteld. Als een zaakscöördinator van het OM u bijstaat, dan informeert deze u over het verloop van de procedure.

Schade

De rechtbank bepaalt in eerste instantie of u uw schade krijgt vergoed. Het kan zijn dat de rechtbank vindt dat uw schade niet helemaal moet worden vergoed. Dan kunt u, als hoger beroep is ingesteld, aan het gerechtshof vragen nog eens naar uw verzoek te kijken. U moet dan het schadeopgaveformulier bij het hoger beroep opnieuw indienen. U kunt niet meer geld vragen dan u eerst heeft gevraagd bij de officier van justitie en de rechtbank. De advocaat-generaal (dit is de officier van justitie bij het gerechtshof) schrijft u vóór de zitting een brief met de vraag of u uw eerdere vraag om schadevergoeding in hoger beroep wilt handhaven.

Als er cassatieberoep wordt ingesteld en die cassatie gaat ook over uw schadevergoeding, hebt u dertig dagen de tijd om een verweerschrift in te dienen. Daarvoor is een advocaat nodig.

Als er **geen** hoger beroep komt tegen de uitspraak, kunt u voor de schadevergoeding altijd nog zelfstandig in beroep gaan bij de civiele rechter. De civiele rechter wordt ook wel burgerlijk rechter genoemd. Hij gaat niet over de straf, maar kijkt alleen naar het bedrag dat u wilt verhalen op de dader.

Spreekrecht

In hoger beroep mag u opnieuw het woord voeren, ook als u dat bij de rechtbank niet hebt gedaan. Als u dat wilt, kunt u dit het beste vooraf met de advocaat-generaal bespreken. De advocaat-generaal nodigt u hiervoor uit.

Als u bij de rechtbank een schriftelijke slachtofferverklaring (SSV) had laten opstellen, hoeft u dat in principe niet nog een keer te doen. U kunt verder een aanvullende verklaring op laten stellen om aan te geven hoe het sinds de eerste zitting met u is gegaan.

Fase 6 - Het uitvoeren van de straf

Als de verdachte of de officier van justitie niet in hoger beroep gaat en geen cassatie instelt of als deze procedures helemaal klaar zijn, wordt een uitspraak van de rechter definitief. Vanaf dat moment kan de opgelegde straf ook worden uitgevoerd.

Informatie

Als u als slachtoffer of nabestaande hebt aangegeven dat u op de hoogte wilt blijven van het verloop van de strafzaak, wordt u

geïnformeerd door het OM. Dat vertelt u of de rechter een straf of bepaalde voorwaarden heeft opgelegd, zoals een straat- of een contactverbod. Bij zware misdrijven (de categorie waarbij slachtoffers spreekrecht hebben) waarvoor de rechter een gevangenisstraf heeft opgelegd, informeert het Informatiepunt Detentieverloop (IDV) van het OM u over het eerste verlov van de dader. Ook laat het OM weten wanneer de dader vrijkomt uit de gevangenis, TBS-kliniek of jeugdinstelling.

Als u een afschrift van de uitspraak wilt hebben, moet u daarom vragen bij de griffie (de administratie) van de rechtbank of het gerechtshof.

Schade

Als de rechter de dader een schadevergoedingsmaatregel heeft opgelegd (de dader moet aan u betalen), dan hoeft u niets te doen. Het Centraal Justitiele Incassobureau (CJIB) int het bedrag bij de dader en maakt dit meteen naar u over. U krijgt dan een brief van het CJIB, met informatie over hoe u uw geld krijgt. In sommige gevallen keert het CJIB het bedrag uit, ook als de dader nog niet (volledig) heeft betaald (voorschotregeling).

De rechter kan uw schadevergoeding ook toewijzen zonder een schadevergoedingsmaatregel op te leggen. Dan kunt u aan de hand van een afschrift van de uitspraak uw schade op de dader verhalen. U kunt daartoe zo nodig een deurwaarder inschakelen. Als u zich als benadeelde partij in het strafproces heeft gevoegd, ontvangt u automatisch een afschrift van de uitspraak. Anders kunt u de griffie van de rechtbank of het gerechtshof waar de zaak is behandeld, om een afschrift vragen.

Centraal Justitiele Incassobureau

Het CJIB int boetes bij snelheidsovertredingen. Daarnaast int het CJIB de schadevergoeding die een dader aan een slachtoffer moet betalen als een schadevergoedingsmaatregel is opgelegd. Het CJIB kan middelen inzetten om betaling af te dwingen, bijvoorbeeld een deurwaarder.

Het CJIB informeert u over de voortgang en incassoprocedure.

De voorschotregeling

Slachtoffers van gewelds- en zedendelicten kunnen in aanmerking komen voor de voorschotregeling. In dat geval keert het CJIB acht maanden nadat het vonnis definitief is geworden het (resterende) bedrag uit van de opgelegde schadevergoedingsmaatregel. Of uw schade onder de voorschotregeling valt, is afhankelijk van een aantal voorwaarden. In ieder geval moet de rechter een schadevergoedingsmaatregel hebben opgelegd. Het CJIB blijft daarna proberen om het bedrag te verhalen op de dader.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het CJIB, telefoonnummer 0900-75 37 537 of kijk op www.cjib.nl.

	Bij wie kan ik terecht?	Wat zijn mijn rechten?
	<p>Nb. Niet ieder slachtoffer heeft dezelfde rechten. Medewerkers van de genoemde organisaties kunnen u vertellen van welke rechten u gebruik kunt maken.</p>	
Fase 1 Aangifte bij de politie	De politie Slachtofferhulp Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • aangifte of melding • informatie over uw rechten • informatie over uw zaak • opvang en ondersteuning • bloedtest bij verdachte
Fase 2 Onderzoek door politie	De politie Slachtofferhulp Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • informatie over uw zaak • schade verhalen • informatie over invrijheidstelling verdachte
Fase 3 Vervolg door het OM	De politie Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • informatie over uw zaak • schade verhalen • inzage in dossier • stukken toevoegen aan dossier • informatie over invrijheidstelling verdachte • klacht wegens niet vervolgen • gesprek officier van justitie
Fase 4 De zitting	Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • informatie over uw zaak • mondeling toelichten vordering schadevergoeding • spreekrecht / schriftelijke slachtofferverklaring • tolk • bijstand / advocaat
Fase 5 Hoger beroep en cassatie	Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland	<p><i>Hoger beroep:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • informatie over uw zaak • mondeling toelichten vordering schadevergoeding • spreekrecht / schriftelijke slachtofferverklaring • tolk • bijstand / advocaat <p><i>Cassatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • informatie over uw zaak • tolk • bijstand / advocaat
Fase 6 Het uitvoeren v/d straf	Openbaar Ministerie Slachtofferhulp Nederland Centraal Justitieel Incassobureau	<ul style="list-style-type: none"> • informatie over zaak • incasso CJIB • informatie verlof en invrijheidstelling dader
Alle fasen	Slachtofferhulp Nederland Schadefonds Geweldsmisdrijven Slachtoffer in Beeld	<ul style="list-style-type: none"> • hulp • uitkering Schadefonds • slachtoffer-dadergesprek

4 Hulp voor slachtoffers in het strafproces

Bent u slachtoffer van een zeer ernstig geweldsdelict of nabestaande van een levensdelict, dan bieden de politie, het Openbaar Ministerie en Slachtofferhulp Nederland extra hulp. Dit betekent meestal dat u vaste contactpersonen krijgt die u tijdens het strafproces (of een deel daarvan) begeleiden. Bij de politie is dat een familierechercheur, bij het Openbaar Ministerie een zaakscoördinator en bij Slachtofferhulp Nederland een speciale hulpverlener, de casemanager.

Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp Nederland is een landelijke organisatie die slachtoffers van een misdrijf, een verkeersongeval of calamiteit praktisch, juridisch en emotioneel ondersteunt. Ook als u geen aangifte hebt gedaan, kunt u terecht bij Slachtofferhulp Nederland.

Als u aangifte doet van een ernstiger delict, dan geeft de politie – als u dat wilt – uw gegevens door aan Slachtofferhulp Nederland.

Een medewerker van de organisatie neemt binnen twee werkdagen contact met u op. U kunt ook zelf contact opnemen via het telefoonnummer 0900-0101 (lokaal tarief). De hulp van Slachtofferhulp Nederland is gratis en er zijn geen wachtlijsten. Voor meer informatie kunt u terecht op www.slachtofferhulp.nl.

Schadefonds Geweldsmisdrijven

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven geeft financiële steun aan mensen die slachtoffer zijn geworden van een geweldsmisdrijf met ernstig letsel. Bijvoorbeeld een overval, bedreiging met een wapen, mishandeling, verkrachting, maar ook huiselijk geweld, stalking of incest. Ook nabestaanden komen in aanmerking voor een tegemoetkoming. Het Schadefonds is een onafhankelijke organisatie, gefinancierd door de overheid. Het Schadefonds verstrekt eenmalige uitkeringen, als tegemoetkoming voor het leed dat slachtoffers is aangedaan. Voor geestelijk leed is dat smartengeld. Voor materiële schade is dat een gehele of gedeeltelijke vergoeding van de geleden schade, bijvoorbeeld voor medische kosten en verlies van inkomen. Om voor een uitkering in aanmerking te komen, moet u voldoen aan een aantal voorwaarden. Kijk daarvoor op www.schadefonds.nl.

Waarborgfonds Motorverkeer

Als u verkeersslachtoffer bent en schade hebt opgelopen, kunt u een beroep doen op een uitkering van het Waarborgfonds Motorverkeer. Slachtofferhulp Nederland kan u hierbij helpen. Meer informatie over het Waarborgfonds Motorverkeer vindt u op www.wbf.nl.

Slachtoffer in Beeld

Als u net slachtoffer bent geworden van een strafbaar feit, dan hebt u waarschijnlijk geen behoefte aan een confrontatie met de dader. Dat gevoel kan na verloop van tijd veranderen. Sommige slachtoffers willen weten hoe de dader eruit ziet, hebben vragen, of willen de dader vertellen welke gevolgen ze ondervinden van het misdrijf. Slachtoffer in Beeld is een organisatie die ervoor kan zorgen dat er contact ontstaat tussen slachtoffers en daders. Een professionele bemiddelaar van Slachtoffer in Beeld begeleidt het proces.

De bemiddelaar neemt daarbij een neutrale positie in. Er zijn verschillende manieren voor zo'n bemiddeling. Het is bijvoorbeeld niet altijd nodig dat dader en slachtoffer elkaar echt ontmoeten. Contact tussen slachtoffer en dader is altijd vrijwillig. Beide partijen moeten met de bemiddeling akkoord gaan.

Kijk op www.slachtofferinbeeld.nl voor meer informatie.

SlachtofferWijzer

Voor informatie over hulpverlening kunt u de SlachtofferWijzer (www.slachtofferwijzer.nl) raadplegen. Dit is een online, anonieme wegwijzer die slachtoffers helpt bij het vinden van de praktische, emotionele, juridische en financiële hulp.

Slachtofferadvocaten

Als u slachtoffer bent van een ernstig gewelds- en/of zedenmisdrijf dan kunt u in aanmerking komen voor kostenloze rechtsbijstand door een gespecialiseerde slachtofferadvocaat. U kunt zich daarvoor vervoegen bij de Raad voor de Rechtsbijstand. Ook Slachtofferhulp Nederland kan u bijstaan bij het vinden van een gespecialiseerde slachtofferadvocaat. Specialisatieverenigingen op dit terrein zijn LANGZS (Landelijk Advocatennetwerk Zeden- en geweldsslachtoffers), www.langzs.nl en LSA (Vereniging van Letselschade-advocaten).

5 Meer informatie

- Slachtofferloket: www.slachtofferloket.nl
- Slachtofferhulp Nederland: www.slachtofferhulp.nl of telefoonnummer 0900 01 01
- CJIB: www.cjib.nl of telefoonnummer 0900 753 75 37
- Slachtoffer in beeld: www.slachtofferinbeeld.nl
- Schadefonds Geweldsmisdrijven: www.schadefonds.nl of telefoonnummer 070 414 20 00
- Openbaar Ministerie: www.om.nl
- Politie: www.politie.nl of telefoonnummer 0900 88 44
- Rechtspraak: www.rechtspraak.nl
- Juridisch loket: www.hetj.nl
- Raad voor Rechtsbijstand: www.rvr.org
- Slachtofferwijzer: www.slachtofferwijzer.nl

Rijksoverheid

Alle ministeries hebben gezamenlijk een internetsite, www.rijksoverheid.nl. In het contactformulier op deze site kunt u uw vraag stellen. Op de site vindt u ook informatie en informatiebladen of brochures over veel andere onderwerpen. U kunt ook bellen naar Informatie Rijksoverheid. Het telefoonnummer is 1400 (U betaalt voor dit nummer alleen de gebruikelijke belkosten). U kunt bellen van maandag tot en met vrijdag van 8.00 uur - 20.00 uur.

Aan de inhoud van het informatieblad kunt u geen rechten ontleenen.

Dit informatieblad is een uitgave van het
ministerie van Veiligheid en Justitie | Directie Voorlichting
Postbus 20301 | 2500 DP Den Haag

Juni 2016 | 94177